

Blaznikovi večeri v letu 2010

V letu 2010 je Muzejsko društvo Škofja Loka pripravilo osem Blaznikovih večerov in tri tematske večere, ki so predstavljeni v nadaljevanju.

Četrtek, 28. januarja 2010, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka LOŠKA KASARNA V PRETEKLOSTI IN PRIHODNOSTI

O preteklosti loške kasarne se je z njenim nekdanjim komandantom **Srečkom Tušarjem** pogovarjal **Vinko Demšar**, prihodnje načrte sta predstavila **Brane Murnik**, načelnik Upravne enote Škofja Loka, in **Jernej Prevc**, direktor občinske uprave.

Loška kasarna je bila zgrajena med leti 1928 in 1932, v zaledju nove rapalske meje med Kraljevino Jugoslavijo in Italijo. Med 2. svetovno vojno so bili v njej Nemci, po njej pa do leta 1991 vojaki JLA (Jugoslovanska ljudska armada). Tedaj je vojašnico zasedla slovenska teritorialna obramba in po odhodu JLA iz Slovenije (oktobra 1991) je prišla v last Ministrstva za obrambo, vendar v njej ni bilo več vojakov.

Srečko Tušar, ki je bil komandant loške kasarne od leta 1960 do 1965, ima za sabo zanimivo vojaško pot. Rojen je bil v Idriji, kjer je pred 2. svetovno vojno delal kot miner v idrijskem rudniku živega srebra. Minerske izkušnje so mu prišle med vojno zelo prav, saj je bil v partizanih vodja diverzantske skupine, ki je med drugim izvedla uspešen napad na vodne črpalke v idrijskem rudniku in nemško skladišče bencina v Postojnski jami. Pred koncem vojne je odšel na oficirsko šolo v Beograd, po vojni je vodil razminiranje ob slovensko-italijanski meji, kasneje pa postal komandant kasarne v Bohinjski Beli. V tem času je

Nekdanji komandant škofjeloške vojašnice
Srečko Tušar in voditelj večera Vinko Demšar.

(foto: Aleksander Igličar)

bil leta 1957 vodja velike planinske vojaške vaje v Gorskem Kotorju, ki si jo je ogledal tudi znani ruski maršal Žukov, tedanji sovjetski obrambni minister, ki mu je na koncu osebno čestital za uspešno izvedbo vaje.

Premestitve v loško kasarno ni bil vesel, saj je bila do tedaj slabo vzdrževana. Pod njegovim poveljstvom je bila kasarna praktično v celoti obnovljena. Tedaj je bilo v kasarni okrog 70 oficirjev in podoficirjev ter okrog 600 vojakov. Kasneje je bil Tušar premeščen v vojaško poveljstvo.

Četrtek, 18. marca 2010, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka PREDSTAVITEV PASIJONSKIH DONESKOV 2010/5

Vsebino novih Pasijonskih doneskov je uvodoma predstavil urednik **Alojzij Pavel Florjančič**. V nadaljevanju so svoje prispevke podrobneje predstavili avtorji: kapucin **pater Robert Podgoršek**, gvardijan loškega kapucinskega samostana, **Ilija Popit**, gospodarski novinar časopisa DELO, in **Borut Gartner**, režiser Škofjeloškega pasijona 2009. Vsebina Pasijonskih doneskov 2010/5 je podrobneje predstavljena v nadaljevanju zbornika.

Četrtek, 15. aprila 2010, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka PORTRET LOJZETA MALOVRHA, dolgoletnega pedagoškega delavca

Z dolgoletnim loškim pedagoškim delavcem Lojzetom Malovrhom se je pogovarjala **Milena Miklavčič**. **Lojze Malovrh**, rojen leta 1926, na Suhi pri Škofji Loki, je vse življenje deloval v pedagoškem poklicu. Začel je kot učitelj biologije in kemije na loški gimnaziji, nadaljeval na osnovni šoli, bil osem let ravnatelj loške gimnazije, pred upokojitvijo pa vodja enote Zavoda za šolstvo v Kranju. Izjemno aktiven je bil tudi v loškem družbenem življenju, saj je bil organizacijski vodja praznovanja loške tisočletnice, pobudnik in dolgoletni vodja Male Groharjeve kolonije in predsednik Sklada Staneta Severja. Leta 1958 je pred tedanjim vrtom sedanje OŠ Škofja Loka - Mesto posadil drevo prijateljstva – ginko

Moderatorica Milena Miklavčič, Lojze Malovrh ter Vida in Branko Dobravec. (foto: Aleksander Igličar)

biloba, ki še danes kraljuje pred loško Namo. Po upokojitvi je ostal in je še vedno zelo aktiven v Društvu upokojenih pedagoških delavcev Slovenije, kjer je tudi častni član. Lojze Malovrh je dolgoletni član Muzejskega društva Škofja Loka in avtor mnogih prispevkov v Loških razgledih.

Blaznikov večer smo pripravili v sodelovanju z

Gimnazijo Škofja Loka, zato je v uvodnem delu večera zapel gimnazijski pevski zbor, pod vodstvom **Ane Prevc Megušar**. Lojzeta Malovrha so pozdravili tudi **Eta Chvatal**, predsednica gorenjske sekcije Društva upokojenih pedagoških delavcev Slovenije, in bivša predsednica slovenskega društva **Vida Dobravec**. Za presenečenje večera je poskrbel njen mož **Branko Dobravec**, gledališki igralec in pevec, dolgoletni pevec ansambla Dobri znanci, ki je ob kitari zapel nekaj pesmi. Za zaključek pa sta z ženo Vido zapela rusko ljubezensko pesem, ki sta jo posvetila Lojzetu in njegovi ženi Francki.

Ponedeljek, 24. maja 2010, Sokolski dom, Škofja Loka **520-LETNICA RUDARSKIH VEZI MED ŠKOFJO LOKO IN IDRİJO**

Blaznikov večer smo pripravili v sodelovanju s Filatelističnim društvom Lovro Košir Škofja Loka, Filatelističnim društvom Idrija in Muzejskim društvom Idrija. Po uvodnih pozdravih sta v osrednjem delu večera **Ivica Kavčič** in **mag. Srečko Beričič** osvetlila stoletne rudarske vezi med Škofjo Loko in Idrijo, sprva v povezavi s taljenjem živosrebrne rude, v prejšnjem stoletju pa pri geoloških raziskavah in kasnejšem odpiranju ter delovanju Rudnika urana Žirovski vrh. Več o tem je objavljeno v posebnem poglavju tega zbornika.

Blaznikov večer sta spremljala priložnostna filatelistična razstava in kulturni program, ki so ga oblikovali **pevci Škofjeloškega okteta**, pod vodstvom **Andreja Žagarja**.

Sreda, 16. junija 2010, Sokolski dom, Škofja Loka **PREDSTAVITEV 56. ŠTEVILKE LOŠKIH RAZGLEDOV**

Vsebinsko Loških razgledov 56/2009 sta podrobneje predstavila urednica **Judita Šega** in avtor prispevka **dr. Boris Golec**, navzoče je uvodoma nagovoril loški župan Igor Draksler.

Dr. Boris Golec, sodelavec Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU in predavatelj na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, je podrobneje predstavil svoja prispevka, ki sta bila objavljena v zadnjih dveh številkah Loških razgledov. Prvi prispevek (LR 55/2008) govori o Škofjeloškem slovenskem razglasu iz leta 1590, ki je bil po naključju najden v arhivu v Münchnu. Po vsebini gre za razglas o prodaji zaplenjenega premoženja loških protestantov, po pomenu je to najstarejši slovenski uradni dokument kakšne mestne pisarne, najstarejši protireformacijski akt v slovenščini in drugi najstarejši

Urednica Loških razgledov Judita Šega v pogovoru z dr. Borisom Golcem. (foto: Aleksander Igličar)

ohranjeni javni razglas v slovenskem jeziku. V drugem prispevku (LR 56/2009) pa podrobneje proučuje slovenski prisežni poduk in obrazec iz druge polovice 17. stoletja, ki je najverjetneje nastal v Škofji Loki in je del Raspove knjige obrazcev. Slovensko uradno besedilo, ki je bilo najverjetneje zapisano po letu 1654 v Škofji Loki, je bilo v uporabi več desetletij. Izraz »Slovenska prisega« je najbrž najstarejši za takšno vrsto besedila.

V nadaljevanju večera so navzoče navdušili **člani ansambla Jaz pa ti** iz Godešiča, ki so leta 2009 praznovali 60 let delovanja. Skupino sestavljajo Ivan Igličar (harmonika), Alojz Igličar (berda), Matija Rant (klarinet) in Jože Rant (kitara). Ivan in Alojz sta brata, prav tako Matija in Jože, med seboj so bratranci. V lanskem letu so skupaj šteli okroglih 300 let. Ker je bil pobudnik ustanovitve ansambla Ivan Igličar odsoten, ga je na harmoniki zamenjal nečak Aleksander.

V slovesnem delu večera smo **Alojziju Pavlu Florjančiču** izročili **listino o imenovanju za častnega člana društva**. Utemeljitev, ki je bila objavljena v prejšnji številki Loških razgledov, je prebrala Helena Janežič, podpredsednica društva.

Torek, 19. oktobra 2010, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka MED BOGOM MARSOM IN MUZAMI, pogovor z arhitektom Tonetom Mlakarjem

Z arhitektom **Tonetom Mlakarjem** se je pogovarjal **Alojzij Pavel Florjančič**. Tone Mlakar se je rodil 31. maja 1921, v Žireh. Pred vojno je obiskoval gimnazijo na Ptuj, v začetku 2. svetovne vojne je bil z družino izgnan v Srbijo, v Smederevsko Palanko, ki se je kasneje pobratila s Škofjo Loko. Ker je želel študirati, mu je nekako uspelo, da se je vrnil v Ljubljano. Kolebal je med študijem slikarstva in arhitekture, a ker v Ljubljani ni bilo Akademije za likovno umetnost, se je odločil za študij arhitekture, ki pa ga v času vojne ni mogel dokončati.

Leta 1943 se je pridružil partizanom Dolomitskega odreda in bil kmalu pre-

Arhitekt Tone Mlakar. (foto: Aleksander Igličar)

meščen v partizansko tehniko, kjer je v začetku leta 1944 opremil in poskrbel za izid prve partizanske Prešernove Zdravljice. Kasneje je bil premeščen na Primorsko, kjer je bil na Čavnu hudo ranjen v ramo in je po spletu srečnih okoliščin konec vojne dočkal v italijanski bolnišnici v Gorici. Po vojni je nekaj časa deloval v Vipavi, iz tega obdobja smo videli nekaj njegovih prekrasnih akvarelov vipavskih hiš in pokrajine.

Ponovno se je vpisal na študij

arhitekture in ga dokončal leta 1954, pri profesorju Plečniku. Med pogovorom je omenil, da je Plečnik od študentov zahteval trdo delo; ko so risali projekt, je bila šele trinajsta verzija risb primerna, da so jo dokončali s tušem. Tedaj se študentje niso zavedali, da jih je profesor tako učil veččin risanja, kar je bila izjemna popotnica za njihovo nadaljnje strokovno delo.

V začetku leta 1949 ga je Udba kot »skesanega« partizana (ni hotel vstopiti v partijo) več kot pet mesecev zaslíševala in brez jasnega razloga zadrževala v zaporih. Še v času študija je bil kot dober risar in slikar povabljen kot scenograf na Triglav film. Bil je scenograf prvega slovenskega filma *Na svoji zemlji*, prvih dveh *Kekcev*, filma *Balada o trobenti in oblaku* in še nekaterih drugih filmov.

Leta 1955 se je kot vodja operative zaposlil v novoustanovljenem loškem gradbenem podjetju Tehnik, kjer je bil zaposlen do leta 1975, ko se je upokojil. Takoj po prihodu v Tehnik je bil vključen v strokovno skupino, ki je bila zadolžena za urbanistično urejanje Škofje Loke. Skupina je bila oblikovana na pobudo takratnega župana Cvetka Kobala, v njej so bili zelo aktivni člani Muzejskega društva, v katerega se je Mlakar včlanil leta 1955.

Arhitekt Mlakar je bil avtor mnogih loških objektov, med katerimi so kinodvorana, glavna pošta ob avtobusni postaji, tovarne Odeja, Peks in Veletrgovina Loka, most od avtobusne postaje proti mestu idr.. Povedal je, da je bil most projektiran širše, a je bil zaradi strahu, da se bodo po njem vozili z motorji, zgrajen ožji. Ko je bil most lani obnovljen, ga ni nihče vprašal za mnenje; neprimerna se mu zdita ograja in marmornati tlak. V zadnjem obdobju je projektiral nov dom v uršulinskem samostanu pri Sv. Duhu. Od objektov izven Loke je izpostavil Dom na Krvavcu in mrliško vežico v Sorici, ki je bila v času socializma eden prvih poslovnih objektov pri nas.

V pogovoru je omenil tudi dve zanimivi zgodbi, povezani z mogočno baročno cerkvijo v Poljanah, ki je bila med vojno porušena. Ko je bil še študent, mu je profesor Plečnik dal načrte za obnovo in ga prosil, naj jih pokaže tedanjemu poljanskemu župniku Tavčarju, ki je načrte zavrnil. Mlakar meni, da bi bila po Plečnikovih načrtih obnovljena poljanska cerkev »druga Bogojina«, kjer je Plečnik mojstrsko nadgradil prvotno cerkev.

Druga zgodba je povezana z izgradnjo nove poljanske cerkve. Ob neki priložnosti je Mlakar slučajno listal Uradni list in v njem naletel na Zakon o cerkvah, ki je določal, da se lahko cerkve, ki so bile med vojno poškodovane, obnovijo ali na novo zgradijo. S tedanjim loškim županom Nastranom sta kmalu zatem odšla v Poljane. Poljanski »veljaki« so najprej menili, da Poljanci nove cerkve ne potrebujejo, ko pa jih je Mlakar seznanil z zakonom, so mnenje spremenili. Kmalu zatem mu je arhitekt Bitenc pripravil idejno skico za novo cerkev, ki je bila v naslednjih dveh tednih pripravljena kot celovit projekt.

**Sreda, 10. novembra 2010, velika predavalnica Gimnazije Škofja Loka
PREDSTAVITEV PONATISA KNJIGE: LOJZE ZUPANC, KAMNITI
MOST**

Mojca Ferle, Helena Janežič in akademska slikarka Maja Šubic so bile ob izidu knjige upravičeno zelo zadovoljne.
(foto: Aleksander Igličar)

»Pa jo spet imamo – našo zbirko pripovedk Kamniti most!« S temi besedami je **Helena Janežič**, urednica ponatisa knjige Kamniti most, pričela predstavitev njenega izida. Številne udeležence sta uvodoma nagovorila gostitelj večera **Jože Bogataj**, ravnatelj Gimnazije Škofja Loka, in **mag. Aleksander Igličar**, predsednik Muzejskega društva Škofja Loka.

Vsebinsko razširjene izdaje zbirke pripovedk Kamniti most, ki jih je pred okrog petdesetimi leti zbral in v

knjigi izdal Lojze Zupanc, so v nadaljevanju obširneje predstavile avtorici **dr. Marija Stanonik** in **Mojca Ferle** ter ilustratorka **Maja Šubic**. Vsebina knjige Kamniti most je podrobneje predstavljena v nadaljevanju zbornika.

Večer so s tematskim glasbenim in pevskim nastopom obogatili dijaki loške gimnazije, pod mentorstvom **Ane Prevc Megušar**. Na večeru so sodelovali tudi **loški filatelisti**, ki so pripravili filatelistično razstavo, priložnostni žig in razglednico. Vsebinsko razstave je predstavil **mag. Srečko Beričič**, predsednik Filatelističnega društva Lovro Košir Škofja Loka.

**Četrtek, 2. decembra 2010, Galerija Franceta Miheliča, Škofja Loka
SPOZNAJTE JAVORJE, SPOZNAJTE KOŠČEK RAJA, pogovor z dr.
Mileno Alič, avtorico knjige V ZAVETJU SVETEGA TILNA**

Voditeljica Saša Pivk Avsec in avtorica knjige dr. Milena Alič. (foto: Aleksander Igličar)

Na zadnjem Blaznikovem večeru v letu 2010 smo v goste povabili gostoljubne Javorce. Na večeru sta utrip in zanimivosti vasi v župniji Javorje skozi pogovor in fotografije predstavili voditeljica **Saša Pivk Avsec** in **dr. Milena Alič**, avtorica knjige *V zavetju svetega Tilna*, ki je izšla v začetku septembra 2009, ob 300-letnici izgradnje cerkve sv. Tilna v Javorjah. V knjigi je predstavljena zgodovina javorskega področja ter delo in življe-

nje ljudi na sončni strani Blegoša, v koščku raja, kot ga radi imenujejo domačini.

Večer so z domačo pesmijo obogatili **Javorski pevci**, s svojimi stvaritvami so se predstavili javorski umetniki in rokodelci. Da so Javorci res gostoljubni, so pokazali še ob prijaznem sprejemu v narodnih nošah, še bolj pa na koncu, ko smo se ob njihovih dobrotah še dolgo zadržali v prijetnem druženju.

Poleg Blaznikovih večerov smo v letu 2010 izven Škofje Loke pripravili še tri tematske večere, in sicer:

Sreda, 23. marca 2010, Filozofska fakulteta v Ljubljani PREDSTAVITEV PESNIŠKE ZBIRKE OLIMPIJSKI VENEC

Ob svetovnem dnevu poezije smo v sodelovanju s Knjigarno Filozofske fakultete v Ljubljani v prostorih fakultete pripravili predstavitev pesniške zbirke *Olimpijski venec*, poljskega pesnika **Kazimierza Wierzyńskiego**, v prevodu **dr. Tineta Debeljaka**, ki je bil osrednja oseba, nekakšna povezovalna nit večera. Knjigo smo izdali leta 2009, ko smo dr. Tineta Debeljaka posthumno imenovali za častnega člana našega društva.

Na začetku sta navzoče pozdravila **dr. Andrej Černe**, prodekan Filozofske fakultete, in **Rafal Podborski**, kulturni ataše poljskega veleposlaništva v Ljubljani. Vsebinski del večera je pričel **mag. Aleksander Igličar**, predsednik Muzejskega društva, ki je predstavil Debeljakovo življenjsko pot in njegovo delo pri Muzejskem društvu. V nadaljevanju je polonist **dr. Nikolaj Jež** obširneje predstavil Debeljaka kot prevajalca poljske književnosti in omenil, da je bil leta 1936 kandidat za lektorja za poljski jezik na Filozofski fakulteti. Na koncu je **dr. Rozina Švent** predstavila obsežno delo pri zbiranju gradiva za Debeljakovo bibliografijo, ki je dodana v knjigi. Po njenem mnenju je Debeljak eden najbolj plodnih slovenskih literarnih ustvarjalcev.

Med udeleženci so prevladovali študentje polonistike. Večer je bil poln simbolike, saj se je Debeljak po 83. letih »vrnil« na fakulteto, kjer je diplomiral. Večera sta se udeležila Debeljakova vnuka **Mojca** in **Ivan Vomberger**, ki je nekaj dni prej postal srečni očka sina Mateja, ki je prvi Debeljakov pravnuk, rojen v Sloveniji, kar pomeni vrnitev Debeljakovih naslednikov v rodne kraje.

Petek, 16. aprila 2010, Vrh Svetih Treh Kraljev nad Žirmi SPOŠTUJMO, RAZISKUJMO NAŠO PRETEKLOST IN JO OHRANJAJMO ZA NAŠE POTOMCE

Na kulturnem večeru, ki je bil ob mesecu knjige v podružnični osnovni šoli na Vrhu Svetih Treh Kraljev, sta bili predstavljeni knjigi *Nekoč je bilo jezero* in *Ledinska kronika*, ki ju je pripravila in uredila **dr. Marija Stanonik**.

Knjigo *Nekoč je bilo jezero*, zbirko folklornih pripovedi iz Poljanske doline, je leta 2005 izdalo Muzejsko društvo Škofja Loka. Obsežen zbornik,

Ledinska kronika, je izšel leta 2009 in opisuje zgodovino krajev v župniji Ledine nad Žirmi. Osnova zbornika je zajeten zvezek *Zgodovinske črtice Ledinske župnije 1809-1907* in štirje zvezki *Ledinske kronike*, ki jih je župnik **Janez Jelenec** (1865–1926) pisal med časom svojega župnikovanja na Ledinah v letih 1897–1913.

Na večeru je **Alojzij Pavel Florjančič** predstavil delovanje našega društva.

Petek, 28. maja 2010, Spodnja Idrija **DOBRODOŠLICA SOSEDU ČEZ GRIČ**

V župnijskem domu v Spodnji Idriji smo na kulturnem večeru predstavili knjigo *Nekoč je bilo jezero*, zbirko folklornih pripovedi iz Poljanske doline, ki jo je uredila **dr. Marija Stanonik**.

Uvodoma je navzoče pozdravil gostitelj večera Cveto Svetlik, v nadaljevanju smo predstavili delovanje našega društva. V osrednjem delu večera je **dr. Marija Stanonik** podrobneje predstavila knjigo *Nekoč je bilo jezero*. Izpostavila je, da je zbiranje folklornih pripovedi iz Poljanske doline in njihovo objavo v knjigi čutila kot prijetno obvezo do njenih rodni krajev, saj je rojena v Žireh.

Dr. Marija Stanonik je predstavila tudi knjižno zbirko *Glasovi*, ki je na njeno pobudo začela izhajati leta 1988, in v kateri je bilo doslej v 37. knjigah objavljenih 12.210 folklornih pripovedi iz raznih slovenskih področij. Navzoče je nagovarjala, naj zapisujejo domače pripovedi, ki jih starejši ljudje še poznajo, da ne bodo z njihovim odhodom šle v pozabo.

Na koncu večera se je navzočim, ki so se še dolgo zadržali v prijetnem druženju, zahvalil domači župnik **Miro Marinič**.